

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

високий ресурс та цінність її також підвищилася, а можливість такої комунікації знижують ризики дезадаптації.

Соціальна адаптація є комплексною проблемою, яка відображає унікальну універсальність і різноманітність взаємодії людини й суспільства. Пристосовуючись до безперервних змін середовища, людська особистість протягом життя зазнає певних змін.

Література

1. Адаптація соціальна. Що таке соціальна адаптація? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gorodenok.com/адаптація-соціальна-що-такесоціальн/>
2. Бондаренко О.М. Соціальна адаптація особистості в умовах пострадянського суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / О.М. Бондаренко. – Одеса, 2004. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://referatu.net.ua/referats/7569/153225>
3. Каралаш Н.Г. Соціально-психологічний аспект адаптації в суспільстві перехідного типу / Н.Г. Каралаш // Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. – 2012. – Вип. 621-622. – С. 90-95. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2012_621-622_19
4. Литвинчук О.В. Трансформації ідентичностей у контексті адаптивних процесів / О. В. Литвинчук // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 65. – С. 107-116. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2016_65_12
5. Сидоренко С.В. Соціальна адаптація людини в умовах глобального суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / С.В. Сидоренко – Запоріжжя, 2008. – 14 с.

УДК 159.9

Шульга І., канд. пед. н.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимир Гнатюка, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ У ЧАС ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ

Shulha I., Ph.D.

SPECIFICS OF CHILDREN'S HEALTH PRESERVATION DURING ARMED CONFLICTS

Здоров'я є базовою цінністю для кожної людини, оскільки від його стану залежить майбутнє країни, якість життя і освіти, науково-економічний потенціал суспільства та його подальша демократизація. У час воєнних конфліктів проблема здоров'язбереження набуває ще більшої актуальності, адже війна є потужним психотравмуючим фактором не лише для дорослих, але й для дітей як найбільш вразливої та незахищеної категорії. Зокрема, особливу увагу варто звернути на психоемоційний стан дітей, на який негативний вплив чинять страх, тривога, втрати, невизначеність тощо. У цьому контексті вважаємо за необхідне проаналізувати окремі напрацювання, які стосуються роботи з дітьми в час воєнних дій.

У перші дні повномасштабної війни в Україні Міністерством освіти і науки були розроблені та оприлюднені рекомендації та практичні поради для педагогів і батьків, які дають змогу мінімізувати негативний вплив війни на здоров'я дітей. Це своєрідна добірка відеоінструкцій та інфографіки, що стосується особливостей надання психологічної допомоги дітям під час перебування у бомбосховищах та укриттях;

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

правил підтримки для сімей, які евакуюються з дитиною; та порад для тих, хто перебуває вдома і чекає на повернення рідних із зони бойових дій [1].

Практичні напрацювання щодо роботи з дітьми розроблено також у рамках програми ЮНІСЕФ для України, зокрема, на сайті організації створено вкладку «Підтримка батьків та дітей під час війни» (<https://www.unicef.org/ukraine/parents-children-support-during-military-actions>), де розміщено корисні матеріали відповідно до виокремлених чотирьох блоків: «Підтримання психічного і фізичного здоров'я», «Безпека», «Харчування», «Освіта та розвиток» [2].

Доречними у роботі з дітьми вважаємо напрацювання зарубіжних фахівців міжнародної організації “Children and War Foundation”, які відображені у посібнику «Діти та війна: навчання технік зцілення» (доступний переклад видання українською мовою). Автори описують методику роботи з дітьми, які постраждали внаслідок воєнних дій та подають рекомендації для проведення спеціальних занять. Серед іншого, увага акцентується на дитячих психотравматичних реакціях і подолання стресу. Кожен розділ посібника присвячений певній групі симптомів: інтрузивні спогади, уникання та фізіологічне перезбудження, а метою занять є запобігання розвитку цих симптомів, що можуть зумовити серйозні захворювання. Варто зауважити, що методика була впроваджена у країнах, де велися активні бойові дії та засвідчила свою ефективність [3].

Отже, заявлена у статті проблема є актуальною та складною водночас, а тому потребує проведення ґрунтовних досліджень і розробки дієвих методик, які сприятимуть здоров'язбереженню підростаючого покоління в умовах воєнних конфліктів.

Література

1. МОН запускає інформаційну кампанію про те, як заспокоїти дітей під час війни. *Міністерство освіти і науки України* : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-zapuskaye-informacijnu-kampaniyu-pro-te-yak-zaspokoityi-ditej-pid-chas-vijni> (дата звернення: 12.04.2022).
2. Підтримка батьків та дітей під час війни. *UNICEF. Україна* : веб-сайт. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/parents-children-support-during-military-actions> (дата звернення: 12.04.2022).
3. Сміт П., Дирегров Е., Юле У. Діти та війна: навчання технік зцілення / наук. ред. О. Черненко, М. Лемик, К. Явна ; пер. І. Слабінська. Львів : ТЗОВ «Компанія “Манускрипт”», 2016. 98 с.

УДК 908:379

Щигельська Г, канд.істор.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

Коляда М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЧОРНОБИЛЬ ЯК УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ БРЕНД

Shchyhelska H., Ph.D., Assoc. Prof.,

Koliada M.

CHORNOBYL AS A UKRAINIAN CULTURAL BRAND

Чорнобильська катастрофа – трагічна подія, яка вразила своєю масштабністю, викликала міжнародний резонанс і відобразилася в різних формах культурної репродукції, чим спонукала новому осмисленню світу, а також стала “генератором” історичного досвіду і “живої пам’яті” української нації. Чорнобиль – це особливе місце